

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

STEV. 15

LJUBLJANA, DNE 8. APRILA 1937

LETO X.

K našim občnim zborom

V februarju, marcu in aprilu se vršijo občni zbori naših skupin, ki so že nekakša predpriprava za občni zbor centrale v Ljubljani. Ti občni zbori so posebne važnosti za delavsko organizacijo, ker se na njih jasno vidi, kakšen duh vlada v naših delavskih vrstah.

V sedanjih silno težkih časih, ko delavstvo preživlja naravnost preizkušnjo, ali je dovolj zrelo za borbo za svoje pravice in če ima dovolj delavske zavesti, da gre navdušeno in samozavestno preko vseh ovir v današnji skrajno reakcionarni kapitalistični dobi, so občni zbori naših skupin naravnost razveseljiv pojav sedanje dobe. Neštete ovire za njihovo potrebno delavsko zavest jim stavijo nasproti delodajalski krogi, ki porabijo naravnost vsa mogoča sredstva, da razbijejo enotnost v delavskih vrstah in organizacijo samo. Čutijo se ne oziraje na socialno zakonodajo popolne gospodarje nad delavci.

Še prav posebno nasprotovanje pa doživlja naša Jugoslovanska strokovna zveza od nove katoliške delavske organizacije, ki ima namen razbiti enotnost v naših vrstah. Koliko je danes najrazličnejših sestankov po deželi, raznih tečajev pod najrazličnejšimi naslovi, ki so se vršili tekom letošnje zime, raznih konferenc in sej, potem časopisja in brošur, in to vse samo zato, da se stara Krekova Jugoslovanska strokovna zveza razdrobi in uniči.

Ni dolgo tega, ko je na socialdemokratskem sestanku v rudarskih revirjih govoril znani delavski bojevnik, da oni krščanski socialisti ne bodo kos ne v požrtvovalnosti in ne v idealizmu, ampak da bo treba te trdne vrste načeti z razbijanjem. Zadnje volitve v Bratovsko skladnico so nam pokazale pravo sliko teh ljudi.

Toda Jugoslovanska strokovna zveza se mirno razvija naprej. Naši tovariši so kot delavci in še prav posebno kot krščanski socialisti v dno duše prepričani, da je v sedanjem času nujno potrebna enotnost v delavskih vrstah in da je med človekom, ki ga je ustvaril Bog, in med človekom, ki ga je iz te božje podobe napravil sedanji kapitalistični gospodarski duh, velikanska razlika kot noč in dan. Današnje težke socialne razmere so delo ljudi. Tem ljudem in duhu, ki je zajel srca vseh teh ljudi, velja ves naš boj. Kakor ne more biti sporazuma med Bogom in belcebubom, prav tako ne more biti sporazuma med duhom zavednega in značajnega krščanskega socialista, in duhom človeka, ki služi materializmu, pa naj bo ali navidez socialno ali pa kapitalistično usmerjen. Delavca, ki bo odraz Boga, hočemo, ne pa delavca, ki ga je izmalilil in usužnjil duhovno in gospodarsko materialistični duh.

Ta osnovna krščanska ideja, ki jo je v naše gibanje položil pred več kot 40 leti pokojni dr. J. E. Krek, je gibalo naših vrst še vedno in postaja iz dneva v dan bolj aktualna, bolj živa in dejavna, kolikor bolj se človeška družba oddaljuje od nje in od Boga. Današnje krščansko delavstvo pa zahteva od

Razrešitve pri Delavski zbornici

V petek in naslednji ponedeljek so dobili nekateri člani upravnega odbora Delavske zbornice v Ljubljani dekrete ministra za socialno politiko, s katerimi so razrešeni kot delegati glavne skupščine in s tem tudi kot člani upravnega odbora Delavske zbornice. V petek so dobili te odloke predsednik Delavske zbornice gosp. Lojze Sedej, načelnik finančne kontrole g. Petejan iz Maribora in načelnik finančnega oddelka tov. France Žužek. V ponedeljek pa so razrešitvene odloke prejeli tudi gg. dr. Bohinjec, Juvan, Čelešnik in Smersu. Pri volitvah v Delavsko zbornico so bili vsi prizadeti izvoljeni na naslednjih kandidatnih listah: za Jugoslov. strokovno zvezo tov. Žužek France, za Strokovno komisijo Sedej, Petejan in Čelešnik, za Narodno strokovno zvezo dr. Bohinjec in Juvan, za Društvo združenih privatnih in trgov. nameščenecv g. Smersu.

Minister za socialno politiko utemeljuje ta svoj korak s tem, da prizade

deti kot javni ali poljavni nameščenec ne morejo delovati kot funkcionarji v Delavski zbornici. Na njihova mesta pridejo sedaj njihovi namestniki na kandidatnih listah, ki so bile vložene za volitve pred 4 leti. Prihodnje dni bo Delavska zbornica razmotrivala novo nastali položaj in postavila na izpraznjena mesta tako v plenumu kot v upravnem odboru nove moze. O teh sklepih bomo poročali v prihodnji številki.

Ministrstvo kot nadzorna oblast je zadnje volitve v Delavsko zbornico potrdilo, ker je stalo na stališču, da ni ovire, da ne bi mogli sedaj prizadeti izvrševati svojih funkcij v Delavskih zbornicah. Bolj prav bi seveda bilo, da bi se v letošnjem letu izvršile volitve v zbornice in bi posamezne strokovne organizacije tako odločbo vnaprej upoštevale pri sestavljanju svojih kandidatnih list ter bi potem lahko Delavska zbornica nemoteno vršila svojo nalogo, ki jo ima v tem važnem času.

Sodna zaščita delavskih zaupnikov

Jeseniški list »Naš kovinar« je priobčil v svoji številki od 26. marca zanimivo razsodbo Vrhovnega sodišča o zaščiti delavskih zaupnikov. Ker je ta razsodba izredne važnosti za vse delavstvo, jo v izveščku priobčujemo. Po tej razsodbi je razvidno, da je bilo naše stališče glede trajanja mandatov obratnih zaupnikov pravilno, t. j. da trajajo ti mandati vse do tedaj, dokler ne prevzamejo poslov novoizvoljeni obratni zaupniki, nikakor pa ne, kakor so trdili delodajalci, da ugasnejo s koledarskim letom.

Po § 112 zak. o zaščiti delavcev traja mandat delavskih zaupnikov leto dni. Sicer govori § 112 o mandatu, ki ga je izvrševal zaupnik v prošlem koledarskem letu, o razlogih, iz katerih prestane mandat pred koncem koledarskega leta in pravi § 113, da izvajajo poznejše volitve zaupnikov delavski zaupniki sami, ki jim je potekel mandat. Toda dobesedna interpretacija (t. j. razlaga), ki hoče iz tega izvajati, da zaupniška funkcija z 31. decembrom vsakega koledarskega leta sama ob se-

družbe dejanj in zavrača brezplodno govorjenje in jadikovanje. To je hojenje našega delavstva, to je gibalo našega pokreta in osnovna podlaga našega dela. Zato hoče biti naša Jugoslovanska strokovna zveza svobodna in neodvisna, da vprav po tem svojem načelu lahko reče svojo, magari trdo besedo kjerkoli in kadarkoli. In kot taka stoji samozavestno pred vsemi nasprotniki bodisi iz socialnih ali gospodarskih vrst.

Naši letošnji občni zbori so dokaz, da delavstvo samo hoče tako delavsko organizacijo, zato iz te svoje ideje doprinaša zanjo tudi potrebne napore in žrtve, z organizacijo živi in trpi, se veseli uspehov, prav tako pa tudi solidarno in junaško nosi vse udarce. Kot en mož si delavstvo v Jugoslovanski strokovni zvezi samo kuje svojo bodočnost, ki mora biti boljša, in lepša, če bo ostalo neomajno zvesto svojim osnovnim krščanskim načelom.

bi prestane, tako da je delavstvo v meddobju do novih volitev brez zaupnikov, ne zadene smisla zakona. Zakon govori o koledarskem letu pač zaradi tega, ker so vsakoletne volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih namestnikov predvidene za mesec januar (čl. 2. navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov) in ker se potemtakem funkcijska doba zaupnika približno ujema s koledarskim letom. Da je temu tako, je razvidno iz čl. 3. navodil, glasom katerega smejo delavski in nameščenski zaupniki v primeru

da se volitve ne izvedejo v mesecu januarju, ostati še nadalje v svoji funkciji, toda najdalje za leto dni. Iz tega pa sledi, da funkcij delavskih in nameščenskih zaupnikov ni konec z 31. decembrom vsakega leta, ampak da ostane ta funkcija vsekakor do januarjskih volitev in v primeru, da se v januarju volitve ne vršijo, tudi še pozneje, če je zaupniki sami ne odložijo. Zakon predvideva delavske zaupnike kot stalno in neprekinjeno institucijo v zaščito delavskih interesov. Zato tudi zaukazuje v primeru, da mandat zaupnika zaradi izrednih razlogov § 112 tekom leta prestane, izpopolnitev izpraznjenega mandata v najkasnejšem roku 14 dni. Bilo bi proti intenciji zakona, če bi se razlagal tako, da je zakon sam za vsako leto predvidel neko razdobje, ko so delavci brez zaupnikov, namreč od konca decembra do izvedbe novih volitev.

Zaradi tega je pravilno naziranje, da je funkcija tožnika kot nameščenskega zaupnika v januarju 1935 do izvedbe volitev še bila v veljavi in da je bil tožnik takrat še po § 119 zak. o zaščiti delavcev zaščiten pred odpustom iz službe. Odpovedna doba je potekla sicer z 31. III. 1935, ko tožnik ni bil več zaupnik. Toda to se takrat ni dalo predvideti, ker je bila možna njegova izvolitev in možno tudi podaljšanje funkcijske dobe po čl. 3. navodil. Bistveno je samo to, da je podjetje imelo pravico proste odpovedi napram tožniku šele potem, ko je bilo gotovo, da ni več zaupnik. Če bi se to razlagalo drugače, bi bilo v rokah podjetja, da prejudicira volitvam (t. j. vpliva na volitve s tem, da zaupnikom, ki mu niso všeč, odpove koncem koledarskega leta službo).

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Opekarsko delavstvo zahteva kolektivno pogodbo

Do lanskega leta se za opekarsko delavstvo ni nihče brigal. Delovne in plačilne razmere so bile v splošnem pod vsako kritiko. To je tudi končno zbudilo opekarsko delavstvo. Začelo je iskati pomoči v strokovni organizaciji. Delavstvo nekaterih večjih opekarn se je organiziralo v Jugoslovanski strokovni zvezi in je že v letu 1936 znatno zboljšalo delovne in plačilne razmere. Letos pa si je opekarsko delavstvo dadelo nalogo, da svoje razmere s podjetji uredi s kolektivno pogodbo, ki naj se uveljavi za vso banovino. Posebno važnost polaga delavstvo na kolektivno pogodbo zaradi velikih razlik pri plačah v posameznih opekarnah. Ugotovljeno je, da so razlike pri plačah med posameznimi opekarnami od 20 do 50%. Na račun teh razlik opekarn konkurirajo druga drugi tako, da slednjič tudi tiste opekarn, ki imajo še nekaj razumevanja za delavske težnje, niso zmogne dati svojemu delavstvu odgovarjajočih plač.

Opekarski podjetniki so sicer medsebojno organizirani v posebnem odseku v Zvezi industrijcev. Čudimo se, da podjetniki, ki so pri vseh ukrepih za zaščito svojih interesov enotni, ne morejo odpraviti medsebojne neelojalne konkurence, ki jo izvajajo na račun delavskih plač. Delo opekarskega delavstva je težko. Od delavca se zahteva vedno večja storitev, zlasti ker se opekarnam kopičijo naročila, katera je v določenem času treba izvršiti. Podjetniki pa čisto pozabljajo, da delavec nujno potrebuje zadostne hrane, ka-

tera mu šele daje delovno sposobnost. O drugih življenjskih potrebščinah, kakor obleka in obutev, seveda ni niti govora.

V nedeljo, 4. aprila t. l., je zborovalo delavstvo Združenih opekarn, opekarn »Emona« in opekarn »Slavne družbe« na Viču in Brdu. Na tem zborovanju je delavstvo ponovno po poročilu zastopnika JSZ enodušno poudarilo zahtevo, da se uveljavi kolektivna pogodba, s katero naj se pravično uredi delovno in plačilno razmerje. Delavstvo teh opekarn poziva tudi vse ostalo opekarsko delavstvo v dravski banovini, posebno pa delavstvo celjskih in mariborskih opekarn, da se priključi tej akciji. Nujno je potrebno, da se odpravi prevelika razlika pri plačah. Če v nekaterih opekarnah delajo delavci iz južnih krajev, ki jih je k nam prignala beda, in to za vsako plačo, je treba, da se tudi tem ljudem nudi boljši zaslužek, ker so prav tako ljudje z vso pravico do človeka vrednega življenja. Cene opeki so se dvignile. Če se iz konkurenčnih ozirov niso cene opeki povsod enako dvignile, je to stvar podjetnikov samih. Cene življenjskih potrebščinam so se prav tako znatno zvišale in je delavstvo prisiljeno, da si izvojuje boljše plačilne pogoje. Akcija za zboljšanje plač opekarskega delavstva je povsem upravičena in povsem utemeljena. Gospodje podjetniki naj to uvažujejo. Prav tako upamo, da bo to stremljenje našlo razumevanje in oporo v vsej javnosti. Za pošteno delo pošteno plačilo.

Strokovna poročila

Papirničarji

Goričane. Združene papirnice, obrat Goričane, so odpovedale 1. aprila službo 25 delavcem iz razloga, ker nimajo več v zalogi neomajenega lesa in s tem nimajo posla za omenjeno število delavstva. Delavstvo je bilo s to redukcijo iznenađeno, ker je še pred kratkim na mezdah razgovorih zastopnik podjetja na tozadevno vprašanje izjavil, da do odpustitve ne bo prišlo oziroma če bi primanjkovalo dela, se bo odvisne delavstvo zaposlilo pri drugih delih. Službo imajo odpovedano skoraj sami družinski očetje z večjimi družinami, nekateri tudi z dolgoletno zaposlitvijo v podjetju, čemur se zelo žudimo, ker se je dosedaj še vedno v enakih slučajih kolikor toliko oziralo na socialno šibkejšo. Ostalo delavstvo je po svojih organizacijah predlagalo podjetju, naj se za čas, da bi se moglo to delavstvo kje drugod zaposliti, skrajša delovni čas in ostane tako vse delavstvo zaposleno. Podjetje se še ni dokončno izjavilo o delavskem predlogu in upamo, da ga osvoji in s tem prepreči udarec številnim delavskim družinam; ostalo delavstvo pa bo s tem žrtvovalo del svojega skromnega zaslužka v zavesti, da ohrani vsaj skromno skorjico kruha tovarišem in njihovim družinam.

Vevče. Dne 5. t. m. so se v Vevčah vršili razgovori za nove akordne stavke. Po dolgi razpravi se je dosegel sporazum, ki nekoliko izboljšuje akordne stavke. Akordanti imajo možnost, da se izjavijo, če jih sprejmejo. Poleg tega se je obravnavalo še več drugih zadev in sicer za delavnice, kjer se je nekaj ugodilo, dalje za brusilnico in satinažo, kjer pa je podjetje zavzelo popolnoma odklonilno stališče. Ta dva oddelka sta z novo kolektivno pogodbo najbolj občutno prizadeta, pa podjetje niti minimalnih želja ni upoštevalo. Brez dvoma je vzbudilo to stališče nejevoljo med prizadetimi delavstvom, ki se ne bo dala popraviti brez ponovnega obravnavanja njihovih želja.

Nekateri od nasprotne organizacije se zelo trudijo, da bi od naše skupine odtrgali golove člane. To je umazano delo in ni znak njihove objektivnosti. To počenja jo seveda z uporabljanjem laži, ki je njim glavno sredstvo za doseg golovega namena. Toda vse laži ne bodo zmanjšale moči naše organizacije in dela njenih funkcionarjev.

Važno vprašanje je preskrba dne 30. novembra 1936 reduciranih delavcev. Iz preostalih sredstev od stavke smo jim dali podporo po 100 din v skupnem znesku 6700 din. Podjetje je že izdalo svoj predlog, koliko nudi tem odslužencem. Ta predlog določa posameznikom od 172 do 402 dinarja rente na mesec. Obratni zapniki so izdelali pripombe k temu predlogu in jih predložili podjetju, ki je izjavilo, da bo ponovno preštudiralo ter se izjavilo o našem predlogu. Ta zadeva gre vse prepočas, ko čakajo ti stari reveži že peti mesec na priznanje skromne rente. Podjetje je dosedaj od sedmih sprejelo njih hčerke v službo in upamo, da jih bo še nekaj od socialno najšibkejših, da jih tako vsaj nekoliko zadovolji in olajša njih težki položaj.

Kovinarji

Javornik. Samekega življenja se je naveličal in stopil v zakonsko zvezo član naše skupine tov. Pretnar Matija s Smolej Julko iz Kor. Bele. Vsi tvoji tovariši ti kličemo: bodi srečen v novem stanu, ostani pa tudi znan prejšnji bori za delavske pravice in odločen zagovornik naših krščansko socialističnih idej. Srečno!

Koroška Bela-Javornik. V nedeljo, dne 11. t. m., se bo vršil na Koroški Beli v cerkveni hiši ob 3 popoldne redni letni občni zbor Gospodarske zadruge, r. z. z. o. z. Dolžnost vseh zadrugarjev je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo!

Javornik. Nova kolektivna pogodba je sedaj pokazala, da ima mnoge slabe strani za delavstvo. Studija akordov od strani podjetja je bila slaba. To se vidi posebno v gotovih oddelkih. Marsikaj bo treba popraviti in izboljšati, če hočemo, da bo vladalo res pravo sožitje. Vedeti moramo, da če dela delavec v akordu pri tako vročih delih, kot je v valjarnah, da mora biti zato tudi primerno plačan, ker si sicer ne more privoščiti primerne hrane, ki mu je za obstoj potrebna. Apeliramo, da naj se predlogi delavskih organizacij upoštevajo in rešijo sporazumno.

Tekstilno delavstvo

Šmartno pri Kranju. V nedeljo 11. aprila ob 10 popoldne se bo vršil v Šmartinskem domu širši sestanek organizacijskih zaupnikov. Vabljeni so tudi vsi tisti tovariši in tovarišice, kateri so že aktivno sodelovali v naši organizaciji. Nujna potreba je, da v šmartinski fari naredimo močno in trdno strokovno organizacijo, ki bo v bodoče v vseh primerih odločala o delavski borbi za naše življenjske pogoje.

Lep občni zbor JSZ v Mariboru

V Mariboru se naša krščanska delavska strokovna organizacija vedno bolj uveljavlja v delavski borbi. To je zlasti ponovno dokazal redni občni zbor, ki se je vršil zadnjo nedeljo. Udeležba je bila tako številna, kakor še menda na nobenem našem občnem zboru. Vsi udeleženci niso mogli niti v dvoranico in so morali stati na hodniku. Poleg delegatov iz Ormoža, Ptuj, Otiškega vrha, Slatina Radenc, Slov. Bistrice, gradbenih delavcev s Pohorja in Sv. Venčeslava, viničarjev iz Ljutomer, so bili zastopani delavci skoraj vseh mariborskih, zlasti tekstilnih, tovarov. Navzoči so bili tudi člani naše nameštenske skupine.

S pozdravom na vse navzoče, posebno pa na predsednika centrale tov. Srečka Žumra, je občni zbor otvoril predsednik tov. Kores Martin. Vsa poročila načelstva in nadzorstva so bila izčrpna ter tudi od občnega zbora soglasno sprejeta. Posebno važno in obširno poročilo je podal strokovni tajnik tov. Rozman Peter, iz katerega je razvidno vse veliko delo, borbe in uspehi organizacije JSZ. Tudi to poročilo je bilo sprejeto z navdušenjem, saj je bilo dokaz nesebičnega dela za izboljšanje položaja delavstva. Kot znak popolnega zaupanja so bili zopet izvoljeni v načelstvo: tov. Kores Martin, Reberšek Karol, Arih Andrej, Vidic Jože in Štumberger Marica. V nadzorstvo pa tov. Lipnik Rupert, Vidov Vlado in Horvat Simon.

Zelo zanimiv in stvaren je bil govor predsednika centrale JSZ tovariša Žumra Srečka o pomenu strokovne organizacije za delavstvo sploh, zlasti krščanske organizacije JSZ. Za svoja pomembna izvajanja, ki jih je tov. Žumer podajal vse prav tako, kot jih danes vsak delavec sam čuti in razume, in ki jih more podajati le tak voditelj delavstva, ki je tudi sam delavec, je žel pristrčno odobravanje in priznanje.

Pri razgovoru so se oglasili nekateri udeleženci, med temi zlasti bivši strokovni tajnik JSZ v Mariboru tov. Krepek Anton, ki je želel organizaciji obilnega razmaha in uspeha; tov. Krajnc Ivan je predlagal, naj bi se k uredbi o minimalnih mezdah izdal tudi »jedilni list«, da bi delavec vedel tudi to, kaj vse more kupiti za to mezdo. Tov. Ogrin Ivan je delavstvu priporočal organizacijo Mladinske zveze, posebej je pozval navzoče, naj po možnosti vsi pridejo k predstavi, ki jo dne 11. aprila priredi naša mariborska Mladinska zveza.

Kakor je tedaj bil ta občni zbor za štajerski del vsega krščanskega, strokovno organiziranega delavstva, praznik, je bil tudi mogočna manifestacija idej in pokreta JSZ tudi v tem delu naše Slovenije, kjer so razmere delavstva najslabše in kjer se za delavstvo nikdar ni polagalo tiste pažnje, ki je bila potrebna. Naj živi organizacija JSZ vseh in vsi njeni člani, bori-telji in prijatelji.

Opekarsko delavstvo

Bobovk. V nedeljo 4. aprila so imeli opekarski delavci opekarske Zbret na Kokrici svoj članski sestanek. Tov. Pestotnik iz Kranja je na sestanku obdelal in navzočim razložil osnutek nove enotne kolektivne pogodbe za vse opekarsko delavstvo. Tovariši, zavedajte se važnosti svojih delavskih sestankov.

Bobovk. V nedeljo, dne 18. aprila ob 10 popoldne, se bo vršil na Kokrici pri Laknerju sestanek za opekarsko delavstvo. Poročilo bo tov. Pestotnik o uredbi minimalnih plač in o splošnem delavskem položaju. Tovariši opekari, vsi na sestanku!

Lesno delavstvo

Dovže. V našem okolišu je največ delavcev zaposlenih pri žagah in lesnih podjetjih. Toliko nas je, a vsi neorganizirani. Vsak občuti danes trdo roko, katera reže bori kruh nam in našim družinam. Mnogo je prošenj in mnogo borb je potrebnih za izboljšanje delavskega položaja. Marsikdo tarna in zabavlja, ne vpraša pa, sem li že kaj storil za izboljšanje svojega položaja in položaja svojih tovarišev. Odločno je treba stopiti na delo, na organizacijsko polje, v strokovno organizacijo! Slednja je najboljša garancija za urejevanje pravih delavskih razmer današnje dobe. — Pravega krščanskega delavca preveča globoka misel, da mora stati delavec ob delavcu, trdno in neomahljivo, si medsebojno pomagati in živeti v pravi tovariški slogi. Za tako misleče delavce je mesto le v krščanski strokovni organizaciji, v naši neomahljivi, delovni in pravični Jugoslovanski strokovni zvezi.

Preserje. Ustanovni občni zbor naše krajevske skupine lesnega delavstva se bo vršil v nedeljo, 11. t. m. ob pol 15 v prostorih gostilne Korbar Terezije. Vse tovariše vabimo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Celjsko okrožje

Celje. V nedeljo, 4. aprila, smo imeli lepo obiskan občni zbor. Poročila odbor-nikov so pokazala, da je naša skupina v zadnjem letu napredovala po številu, kakor tudi po strokovnem delu. Po dolgem prizadevanju se nam je končno posrečilo razmajarati celjsko delavstvo, ki je bilo kaj nezavedno. Zastopnik centrale tov. Fajfar je v svojem poročilu zlasti natančno obdelal uredbo o najnižjih plačah, amand-mane ministra za socialno politiko in

Poselska zveza Občni zbor Poselske zveze v Ljubljani

V nedeljo, 4. aprila, se je vršil lepo obiskan občni zbor Poselske zveze v Ljubljani v dvorani »Službinskega doma« v Križevniški ulici.

Občnega zbora se je udeležil zastopnik JSZ tov. Rozman, dalje sta zastopali kranjsko skupino dve tovarišici iz Kranja in duhovni vodja g. prof. Košir Jože.

Zbor je otvorila in vodila predsednica Nadlučnik Josipina. Tajniško poročilo je podala tajnica Godeša Ivana. Iz njega je bilo razvidno, da je zveza v preteklem poslovnem letu delovala zelo živahno. Nato je sledilo blagajniško poročilo, katerega je podala ga. Katauer Uršula. Poleg blagajniškega poročila je dala podatke o delu posredovalnice, o sporih in posredovanjih po službah, katerih ni bilo malo, dalje posredovanju za službe izven Slovenije in izrednih podporah pri potnih stroških. Dalje je zveza redno pošiljala statistično poročilo na borzo dela in dajala informacije na prošnje in pritožbe.

Po odborniških poročilih je sledilo poročilo nadzorstva. Zaradi zadržanosti se g. Pintar zbora sam ni udeležil, pač pa je dal pismeno poročilo. V poročilu je ugotovil, da je bilo delo odbora kakor pisarne vzorno, in naglašal, da je zveza vršila za zaščito služkinj veliko delo. Predlagal je razrešnico s pohvalo. Poročilo je zbor vzel z zadovoljstvom na znanje. Nato je dobil besedo zastopnik JSZ, ki je v svojem govoru naglašal potrebo organizacije za služkinje — kajti le organizirana služkinja bo znala svoje delo in zahteve postaviti svojim predpostavljanim v dostojni in resni obliki. Organizacija ne vrši samo posredovanj, marveč tudi članice vzgaja, kar je posebno v sedanjih časih velike važnosti.

Pri volitvi odbora je bila predložena kandidatna lista z imeni starega odbora. Ker ni bilo drugega predloga, je bil predlagani odbor izvoljen. V odbor

sta se pritegnili dve novi in to mlajši članici. Odbor je sestavljen takole: predsednica Nadlučnik Josipina, podpredsednica Rakovec Marija, tajnica Godeša Ivana, blagajničarka Lekše Alojzija, odbornice: Jerman Zofija, Vakovnik Polona, Šuln Marija, Zajdela Marija, Plut Marija. V nadzorstvo: g. Pintar J., katehet, in Rudman Josipina.

Ob tej priliki je na predlog tov. Godeše Ivane sklenil občni zbor, poslati ministru za socialno politiko zahtevo, naj se izda že izdelan osnutek poselskega reda. Spomenica se glasi:

Občni zbor »Poselske zveze v Ljubljani« je na rednem letnem občnem zboru v nedeljo 4. aprila med drugim razpravljal tudi o vprašanju »Poselskega reda« oziroma načrtu zakona o hišno-gospodinskih poslih. Osnutek tega zakona je izdelan in predložen ministru za socialno politiko in narodno zdravje kakor tudi raznim poslancem — zato zbor naproša ministra za socialno politiko, naj pokrene vse potrebno, da se ta zakon čimprej uveljavi. Dosedaj veljavni predpisi za zaščito služkinj so zelo pomanjkljivi in zastareli. Ker tvorijo služkinje velik del zaposlenega delavstva in je njihovo delo zelo odgovorno in važno (pri vzgoji otrok itd.), je potrebno, da se uredi njihovo službeno ustrezajočimi predpisi.

Pričakujemo, da bo ministru za socialno politiko važnost tega vprašanja razumelo in želji ugodilo s tem, da izda navedeni zakon.

Načrt zakona o hišno-gospodinskih poslih bomo v naslednjih priobčili pod našo rubriko v »Delavski Pravici«.

S tem je bil občni zbor zaključen. Predsednica se je vsem navzočim zahvalila za sodelovanje in prosila, naj v bodoče vse pridno pomagajo pri delu, le tako bo naše delo rodilo sadove.

Po sklepu občnega zbora in dogovoru z JSZ bodo v nadalje vse organizirane služkinje prejemale »Delavsko Pravico« in sicer vsako prvo številko v mesecu. Če bo katera hotela dobiti vse številke, bo te dobila proti primerni odškodnini, katero bo plačala poleg članarine.

Po končanem delu ste potrebni razvedrila. Obiščite zato

**KINO
METROPOL
CELJE**

Predvaja le najnovejše, priznane dobre filme.

Redne predstave:

ob 4.15 popoldne in ob 8.30 zvečer.
Cene: 4.50, 6.50, 9, 11, 13, 14 Din.

Predstave po znižanih cenah:

ob delavskih ob 6.30 popoldne; ob nedeljah tudi ob 10 dop. in 2 pop.
Cene: 3.50, 5.50 in 6.50 Din.

uredbo o zavarovanju delavstva. — V novem letu bomo svoje delo še bolj poglabili, zlasti v strokovnem pogledu, skušali pa bomo organizacijo razširiti tudi v druga podjetja, koder doslej še niso organizirani. Članstvo pa naj še z večjo vnmemo oprime svoje svobodne delavske organizacije, da si bo v njenem sklopu priborilo boljše čase!

NAŠE KNJIGE

Celje. Knjige »Krekove knjižnice« lahko naročite pri tov. Debeljaku in Miklu. Potrebno je, da ima naročene knjige »Krekove knjižnice« vsak naš član. Širimo smisel za lepo in koristno knjigo.

Delavska pravica

Izhaaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Nefrankirana plama se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo: Miklošičeva cesta 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2245 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 16.—, za pol leta Din 28.—, za celo leto Din 48.—, za izostanek stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombarde Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec

V spomin delavcem-mučenikom izpod Storžiča

Tržič, 4. aprila 1937.

Ves Tržič in vsa naša javnost obje-
kuje izgubo devetero mladih življenj,
katera so za vedno ugasnila v sneže-
nem oklepu naših planin. Snežni plaz,
kateri je podsul na velikonočni ponedel-
jek delavce-smučarje, je zajel prav ob-

Šarabon Vinko

čutno tudi našo tržiško skupino JSZ,
saj je iz njene srede potegnil v svoj
mrzli objem kar tri člane — tri borce
za naše katoliške delavske ideale. Izgu-
bili smo dolgoletnega blagajnika naše
skupine tovariša Vinkota Šarabona,
zvestega, iskrenega prijatelja in tova-
riša Rudolfa Plajbesa, in voditelja na-
ših delavcev-planincev tovariša Zdrav-
kota Kostanjevca, kateri še vedno po-
čiva v sneženem grobu v Storžičevem
kraljestvu. Izmed vseh je on najbolj
ljubil planine, zato ga tudi one še niso

Rudarji

Zagorje. »Delavska Politika« dne 24.
marca pravi: Boli jih izid volitev v Bra-
tovsko skladnico, strašno boli krščanske
socialiste. K tej stvari bi človek, ki trezno
sodi, lahko uvidel, da ni vse tako lepo
in brez napak, tudi njihovo delovanje,
predvsem v Zagorju ne. Če človek gleda
z objektivnega stališča, lahko ugotavlja
resnici na ljubo, da še niso stoočstni
uspehi za Zagorje, ko je vendar cel vo-
dilni aparat tukaj. Njim na čelu pa mož
korenjak, da mu ni para, in ravno zaradi
tega, ker mu ni sličnega, naj pazi, da
poskrbi za bodočnost, prej ko more, sebi
enakega, če ne bo kmalu čas, ko bo same-
val v templju št. 1 in takrat bo napočil
čas, ko bo proletarijat spregledal in spo-
znal demagoge njegovih vrst in odklonil
pokorščino. To lahko pričakujemo prej ali
slej, pa ne glede na to, da bi krščanski
socialci s tem kaj pridobili, ampak to, da
bomo prišli do skupnega sodelovanja pri
naših krušnih in socialnih potrebah, ki ga
danes vsemogočni odklanjajo. Pazite pred-
vsem sami nase. Mi se ne bojimo nikogar,
gotovi pa — (Štab), ki se smeje, ker je v
manjšini — to je za nas dokaz in s tem
tudi računamo v bodoče. Lastne vrste se
majejo in vas bodo tudi strle, mi pa vsta-
jamo in nas ni sram. Glede Bratovske
skladnice pa toliko: mi smo pridobili, do-
čim so sodrugi izgubili in želeli bi bilo,
da vsaj gotovi svoje žene bolje informira-
jo, da s to znajo ni nič dobjenega, ker
je samo barva in nič drugega. Mi pa ima-
mo nekoliko vpogleda in s tem bomo tudi
ostalo delavstvo informirali o vseh poslih
bodočnosti, za kar do sedaj nismo imeli
vpogleda. Če bi bil človek demagog, bi
lahko še kaj več napisal, če si pa resnico
ljuben, pa to zadostuje. Videli bomo, kdo
bo zadnji, krščanski socialisti gotovo ne!!
Sedaj imamo tudi nove legalne zastopnike
H. rudarske zadrage in želeli bi bilo, da
se malo bolj posveča pažnja teh ljudi, da
bodo tudi svoje funkcije stoočstno izvr-
šili. Smo zopet pred dejstvi, ki se ponav-
ljajo iz leta v leto, da »fajramo« kar naprej
in ne izgleda, da bi se kaj izboljšalo. Ob-
ljube so bile, da se bodo šli ti res pravično
razdelili, kar se pa do danes še ni zgodilo.
Torej sodrugi, zastavite svojo moč in po-
kažite pred javnostjo, da ste res pravi de-
lavski zastopniki. Delavstvo pričakuje in
najbrž bo ostalo tudi razočarano pred-
vsem zunanj. Na delo, tovariši, za pravico
in boljšo bodočnost nas vseh, ki smo pri-
zadeti. — Tovariši.

Tekstilno delavstvo

Jarše. Kakor je bilo že objavljeno v
»Delavski Pravici« od 25. marca t. l., bo
občni zbor naše krajevne skupine v nede-
ljo 11. aprila ob pol 2 popoldne v prostori-
h gostilne Bunkč. Vse članstvo ponovno
opozarjamo na občni zbor. Kot zastopnik
JSZ pride predsednik tov. S. Žumer. —
Vsi na občni zbor!

izpustile iz svojega objema, kakor bi
hotele reči: »Ti si bil naš in naš osta-
neš«.

Zapustili ste nas dragi tovariši.
Niti posloviti se nismo mogli, tako hi-
tro ločitev Vam je namenila neizprosna
usoda. Nikoli več se ne bomo videli v
tej solzni dolini, nikoli več ne bomo
z Vami razpravljali na naših sestankih
o pereh delavskih vprašanjih, toda
spomin na Vas nam bo ostal tako drag,
kakor ste nam bili dragi Vi, tovariši
Vinko, Zdravko, Rudolf. V naših srcih
boste živeli takšni, kakršni ste vedno
bili: dobri, pošteni in odkriti fantje,
vedno sveži, neumorni in polni zdrave-

Plajbes Rudolf

ga veselja. Svoj um ste bistrili v naši
krščanski delavski organizaciji, kjer ste
bili polni mladostnega razmaha in bor-
benosti za naša osnovna načela in pra-
vice delavstva, svoje telo ste po težkem
tedenskem delu krepili v zdravem pla-
ninskem zraku, od koder ste se vračali
vedno polni sonca, veselja in zdravja.
Svoja srca ste pa sredi vseh zablod da-
našnjega sveta dvigali k Njemu, kateri
drži v svojih vsemogočnih rokah niti
vsega našega dela, trpljenja in veselja.

Velika vrzel je nastala z Vašim od-
hodom v naših vrstah, kajti z Vami smo
izgubili izmed dobrih, najboljših. Kvan-
ta, kletvina in pijančevanje je bila Vami
nepoznana stvar. Strupeno ozračje da-
našnjih dni Vam ni pokvarilo duše in
kljub vsem nevarnostim, katerim je po-
sebnost izpostavljena naša delavska mla-
dina, ste ostali fantje in možje, kakrš-
nih je vesel Bog in na katere smo bili
ponosni mi in naša slovenska domovi-

na. Naj bo za vse to plačnik On, kate-
rega ste pred svojim zadnjim odhodom
v planine prešli z živo vero v svoja
mlada delavska srca. Prosite pri Bogu,
v deželi večnega sonca, naj nam pošlje
zameno za Vas in naj nam da še mno-
go takih fantov in mož, kakršni ste bili
Vi. Mi pa Vas bomo ohranili v trajnem
spominu. V upanju, da se nekoč snide-
mo onkraj groba, Vam kličemo: Na svi-
denje. Počivajte sladko, dragi tovariši!

Prošnja: Ponesrečeni delavci-smu-
čarji so bili najboljši tržiški fantje in
možje, kateri so z delom svojih rok pre-
življali svoje družine oziroma podpirali
svoje starše in svojce. Vsem je znano,
da položaj našega delavca ni rožnat.
Svoji ponesrečencev pa so po večini
ostali sedaj brez hranilcev v največji
bedi in pomanjkanju. Osnova se je od-
bor za zbiranje fonda za pomoč osiro-
telim družinam. V tem odboru so za-
stopani in že sodelujejo vsi stanovi.
Ker pa so bili ponesrečenci vsi iz delav-
skih vrst, bi bila za nas neizbrisna sra-
mota, če bi izostal ravno naš delavski
stan. Zato se obračamo na vsa usmi-

Kostanjevec Zdravko

ljenja srca in na vse skupine, da po svo-
jih močeh prispevajo v ta namen. Po-
kajimo tudi tukaj, da se držimo nau-
kov našega Gospoda, kateri je rekel:
»Ljubi svojega bližnjega kakor samega
sebe.« Posamezniku se en dinar ne po-
zna, ubogim družinam bo pa v veliko
tolažbo in pomoč.

Vse prispevke, prosimo, pošljite na
naslov: Prešeren Slavko, Ljubljanska ce-
sta 7, Tržič. Vsak najmanjši dar bo hva-
ležno sprejet in že v naprej iskrena
hvala.

Pogreba tržiških žrtev snežnega plazu
se je udeležil za Jugoslovansko strokovno
zvezo v Ljubljani tajnik kranjske skupine
JSZ tov. Pestotnik Janez.

Predlogi JSZ in MZ k vajenski anketi 25. marca v Delavski zbornici

1. Že leta 1932 je bil od strani Delav-
skih zbornic predložen pristojnim mini-
strstvom predlog za ureditev odškodnin
vajencem po § 267. obrt. zakona. Pet let
je od tedaj in šest od uveljavljanja o. z.,
pa vendar uredba še ni izdana.

Zato zahtevamo, naj se uredba v naj-
krajšem času izda, in sicer v obliki, kot
so to predlagale Delavske zbornice.

2. V pogledu zaštite vajencev vlada
danes popoln nered. V smislu zakona o
zaščiti delavcev spada delo za zaščito va-
jencev v področje Delavskih zbornic. (To
ugotavlja v Radniški zaščiti v letu 1931
tudi znani delavec na socialnem polju za
zaščito delavske mladine dr. Schlezinger
iz Zagreba.) Prav tako tudi v Avstriji,
katera razmeroma zelo dobro skrbi za
vzgojo in zaščito vajencev, spadajo »za-
ščitni uradi za vajence« pod delokrog
Delavskih zbornic.

Zato predlagamo, da se tudi pri na-
ših Delavskih zbornicah ustanove zaščitni
uradi za vajence, katerih skrb bo paziti
na zaščito in izvajanje soc. zakonodaje v
pogledu zaštite vajencev.

3. Po vseh kulturnih državah so za
vajence uvedeni redni letni dopusti. Te
dopuste preživlja mladina po raznih okre-
valiških in vajenskih domovih.

Predlagamo, da se tudi pri nas začne
v tem pravcu potrebna akcija in to za
uvedbo rednih letnih dopustov, kakor
tudi to, da te počitnice mladina po mož-
nosti preživi v za to prirejenih vajenskih
domovih oziroma okrevališčih.

4. Inspekcija dela ima skrbneje pa-
ziti, da se soc. zaščitna zakonodaja za
vajence v resnici tudi izvaja. Danes v tem
pogledu ni nobenega reda. Vajenci de-
lajo po 10, 12 in še več ur dnevno. Poleg

tega morajo delati v slabih in nevarnih
prostorih, nehygieničnih spalnicah itd.

Predlagamo, da se vrše pregledi de-
lavnic in obratov, v katerih so zaposleni
vajenci, vsaj dvakrat na leto.

5. Po § 294. o. z. je določeno, da mora
obrtnik zaposliti vajenca po pomočniškem
izpitu še tri mesece. V grafični stroki je
ta določba s kolektivno pogodbo podaljša-
na na šest mesecev.

Zahtevamo, da se ta določba striktno
izvaja. Stremeti pa se mora, da se tudi v
ostalih obrtnih podaljša ta doba vsaj na
6 mesecev.

6. Zanimiv bi bil pregled, v kakšnih
razmerah živi vajenska mladina, tako v
Ljubljani, kot po večjih naših mestih:
koliko časa traja delovni čas, kakšno je
njihovo stanovanje, ali so pri starših, ali
imajo prosto ob nedeljah in praznikih,
da morejo izvršiti svoje verske dolžnosti,
kakšne so do sedaj nagrade oziroma od-
škodnine itd.

Predlagamo, da se pregled teh raz-
mer izvede zaenkrat vsaj za Ljubljano,
da se lahko ugotovi dejanski stan va-
jencev.

7. Znano je, da se učne pogodbe za
vajence delajo zelo površno, v nekaterih
primerih veliko kasneje, kot vajenec na-
stopi delo.

Zato predlagamo, da se poleg treh
izvirnikov učne pogodbe po § 259. o. z.
naredi še en prepis, katerega je dostaviti
od strani pristojnih združenj v svrhu evi-
dence Delavski zbornici.

8. V pogledu financiranja obrtno-
nadaljevalnih šol je ugotovljeno, da so za
vzdrževanje obrt. nadaljevalnega šoletva
prispevali vajenci v letu 1931/32 214.809
Din, v letu 1932/33 190.146 Din, v letu

Doma in po svetu

Zunanji ministri držav Male zveze so
se sestali v Belgradu na posvetovanje.
Odobrili so sporazume Jugoslavije z Bol-
garijo in z Italijo ter ugotovili popolno
enotnost Male zveze, katere politika je in
ostane zvesta starim prijateljstvom in ob-
vezam ter Društvu narodov.

Predsednik českoslovaške republike
dr. Beneš se mudi te dni na uradnem obi-
sku v Belgradu, kjer so ga zelo svečano
sprejeli. V spondu raznih prireditelj se
vrše tudi tehnični politični razgovori.

Voditelji srbske opozicije se sestajajo
k posvetovanjem o političnem položaju.
Tem sestankom prisostvuje tudi prvak
srbske kmečke stranke Čubrilo iz Bo-
sne, ki se trudi, da bi se srbska opozicio-
nalna stranka popolnoma zedinila za eno-
ten nastop s Hrvati in da bi se naše no-
tranje-politično vprašanje začelo zares re-
ševati. Tako pa se reševanje tega temelj-
nega vprašanja odlaža kar naprej. Spro-
vajo se dejstva, ki našo domačo politiko
skoraj tirajo na usodna stara pota, ki
utegnejo pripeljati do vsem količkej trez-
nim ljudem nezaželjenih in nevarnih mož-
nosti. V teh stvareh je odslej vsako takti-
ziranje samo še neodpušljiv greh nad bo-
doočnostjo jugoslovanskih narodov.

6 milijonov din bo dala vlada za su-
šilnice sliv, ki se bodo zgradile po slivo-
rodnih okrajih severne Srbije in Bosne.

4 milijone din je veljala zgradba mo-
derne bolnišnice v Smederevu v Srbiji.

Hitler je čestital knezu Pavlu ob pri-
liki podpisa jugoslovansko-italijanske pri-
jateljske pogodbe.

Italijanski kralj je odlikoval kneza
Pavla z najvišjim italijanskim redom sv.
Anunciate. Iz Rima je prinesel odlikova-
nje v Belgrad poseben odposlanec.

400.000 rudarjev je stavkalo en dan
v Združenih državah ameriških. Dosegli
so zvišanje mezd za pol dolarja na dan.

Cez 100.000 avtomobilskih delavcev
v Ameriki še vedno stavka.

Za 10 milijard dinarjev zlata je po-
slala ruska vlada v Anglijo kot plačilo za
razne dobave.

Besarabijo bo Rusija priznala Romu-
niji. Mnogi mislijo, da utegne že v bližnji
bodočnosti priti do rusko-romunske voja-
ške pogodbe o medsebojni pomoči.

Japonska vlada je predčasno razpu-
stila parlament in razpisala nove volitve.
Poznavalci japonskih političnih prilik so-
dijo, da pomeni to prvi korak k pravi vo-
jaški diktaturi. Vlada ustanavlja svojo
lastno stranko. Obe glavni japonski stran-
ki sta se sporazumeli za skupno volivno
geslo: borba za ustavo. Vlada že vna-
prej izjavlja, da bo delala tudi brez pa-
lamentarizma, čeprav pri volitvah propade. De-
želo pretresajo številne stavke človeka ne-
dostojno plačanih delavcev, ki se vse bolj
radikalizirajo. Na Japonskem hudo diši
po krvavih prevratih.

V Indiji so na dnevnem redu številni
in silno krvavi nemiri. Nacionalisti, ki ho-
čejo svobodno in samostojno Indijo, so
poživali svoje delovanje. Parlament, v ka-
terem imajo večino, odklanja sodelovanje
z angleško upravo. Sedaj so dali Angleži
tej svoji koloniji novo ustavo, katere pa
Indijci nečejo priznati in propovedujejo
najostrejšo borbo do popolne osvoboditve.
Tudi Indija gre tedaj po strmi poti, ka-
tero so prehodile skoraj vse danes svo-
bodne države-dominion (Irska, Egipt), ki
tvorijo britanski imperij. — Vsakemu na-
rodu zasije svoboda le po vztrajni in od-
ločni borbi. Narod, ki ne zmore take bor-
be, svobode nima. Zavedne indijske na-
cionalne pokretače čakajo še silni napor
za resnični kulturni in socialni dvig 400
milijonskega indijskega ljudstva.

Delavec, pozor! Priporočam vam

IVAN DOVŽAN

dipl. krojačnica za dame in gospode

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 81

Dobro delo in solidne cene!

1933/34 100.108 Din. Vajenci so v teh
letih dali polovico več kot Zbornica za
TOI, obrtne zadrage in denarni zavodi.
Kljub temu pa vajenci nimajo na raz-
polago niti najpotrebnejših učnih pripo-
močkov.

Zato predlagamo, da se šolnina va-
jencem ukine.

9. Imamo še vedno nekaj obrtno
nadaljevalnih šol, na katerih je uveden
nedeljski pouk.

Predlagamo, da se pouk na obrtno
nadaljevalnih šolah, na katerih je uve-
den, ukine. Nedelja je namenjena počitku
in izvrševanju verskih dolžnosti. Zato
mora biti vajenec ta dan prost.

10. Veliko krajev je, v katerih obrtno
nadaljevalnih šol ni. Uvedeni so samo
tečajji. Ti tečajji pa v nobenem slučaju
ne morejo nadomestiti obrtno nadalje-
valnih šol. Zato predlagamo: obrtno na-
daljevalne šole naj se uvedejo povsod,
kjer so sedaj tečajji. Da bo izvedba lažja,
naj se povežejo posamezni kraji, ako niso
preveč oddaljeni drug od drugega.

Kam gremo?

Po naših krščanskih načelih je človek krona stvarstva in on naj vlada vsem stvarjem na zemlji, ki naj mu služijo v častno in večno korist. Gotovo ni neskončno pravični Bog mislil v tej veliki zapovedi, da naj vlada vsem stvarjem samo kapitalist in da naj služijo dobrine tega sveta samo gotovemu krogu trovov. Življenje nam kaže, da nima vere v Boga tisti, ki ima vsega v izobilju preko svoje družinske potrebe in da izgublja vero tudi tisti, ki niti najpotrebnejšega ne zasluži zase in družino.

Vsa današnja težnja modernega gospodarstva je posvečena v prvi vrsti stroju in čim večji proizvodnji. Na take »malenkosti«, če mora vsled »racionalizacije« par milijonov delavstva na cesti — se današnja kapitalistična družba ne more ozirati. Današnje javno mnenje se tudi ne utegne pečati s težkimi socialnimi vprašanji, ker ima že itak preobilo dela in razmišljanja: kino, šport, stranka, šah in če ni drugega, se proučujejo razmere na Marsu.

Vsakega gospodarja sodimo po stanju njegovega posestva, s posebnim ozirom na zmožnosti njemu podrejenih delovnih moči. Lepa, zdrava in dobro oskrbovana živina je ogledalo umnega gospodarja. O tem vprašanju se je že veliko predavalo in pisalo. Opozarjalo se je, koliko in kakšno hrano mora dobiti živina, da se lahko pričakuje od nje uspešno delo in druge koristi. Za delovnega človeka se je pa do sedaj kvečjemu ugotovilo, koliko najmanj (minimalno) potrebuje, da ti »preč« ne pride. Zares premodro gospodarstvo! Kaj bi rekel navadni pastir, če bi videl kmeta, da brez usmiljenja pušča živino lačno in brez strehe v vsakem letnem času in

vremenu, poleg tega mu pa mora opravljati najtežja dela? Hvala Bogu se zaenkrat živini še ne gode take krivice kot ubogim ljudem. Interesi dobička, konkurence in produkcije tako zahtevajo, in to je vse.

Ni še pozabljena svetovna vojna. Z geslom: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega«, so primorali nesrečne množice, da so rade ali nerade ubijale svoje sotrpine. In dali so cesarju: 10 milijonov človeških žrtev! Kdo se je zgražal nad takim početjem? Če se delavec, zavedajoč se svojega človečanstva, dvigne in si z geslom: »Dajte delavcu, kar je njegovega«, v pošteni borbi za kruh skuša izboljšati svoj položaj, je to dejanje že obsojeno kot največji zločin. Če kapitalist noče dati na razpolago denarne moči v svrhu nujnega gospodarskega razmaha je to — kriza. Če pa delavec radi sramotno nizke plače ustavi stroj, je to — komunizem in slede posledice. Če se izdelujejo neverjetne množine kanonov, strupenih plinov in granat, namenjenih uničevanju življenj, je to — gospodarski napredek. Če pa iz delavčevih ust zadoni krik po pravici, je to nered, upor itd.

Kdo naj doume vse tegobe prihodnosti izkoniščanega delavstva, kdo vso nezasišano kapitalistično anarhijo? Ali res ni več nikjer čuta za človeško dostojanstvo in njegovo pravico? Z vsem mogočim se bavimo, zapiramo pa oči pred bridko resnico in bičem, ki ga vihti nad delovnim človekom nenasični kapitalizem. Tako razglabljanje bi seveda dalo slabo izpričevalo evropskim gospodarjem, ki odločajo dandanes o usodi človeštva!

T. S.

Bodimo objektivni!

Javornik, aprila 1937.

Krajevni list »Na Mejah«, ki izhaja na Jesenicah, menda nima druge naloge, kot da blati JSZ in povečuje ZZZ. Zadnja številka je v tem dosegla rekord. V članku »Za nove metode in novo vodstvo« izliva srd, ker ni bila izvoljena na obnem zboru skupine JSZ lista, ki bi bila po volji gospodom okrog tega lista. Najbrže jih je sram, da so tako sramotno propadli. Vse mogoče številke navaja in z njimi prikazuje, kakor da so bili ogoljufani in ne vem kaj še vse. Cel članek izzveni, da JSZ ni katoliška organizacija, ker se v mezdnem boju družijo z nasprotnimi organizacijami, ne mara pa sodelovanja z ZZZ. Gospodom okrog tega lista bi priporočal, naj pogledajo, kaj je zapisal »Sl. Narod« dne 24. februarja 1937 l. Mislim, da ta trditev glede Jesenic in Javornika drži. Kar se pa tiče očitka, da se šušlja, da je človek, ki ga postavljajo na najvplivnejše mesto, razdril družinsko srečo, povem: Najlažje je človeku jemati dobro ime, žalostno pa je tudi, da delajo to ljudje, ki jim je naloga vse kaj drugega, kot pa to. Vsak naj najprvo pomede pred lastnim pragom in naj potem šele gre drugam. Vodstvu JSZ se tudi očitja, da ni skrbelo za brezposelnost pri sprejemanju v službo pri KID in pri firmi »Slograd«. Kaj takega more napisati le človek, ki mrzi JSZ in ki hoče, da se JSZ uniči. Vsak delavec v našem kotu ve, od katere strani so se priporočali delavci za sprejem, in kdo je imel pri tem odločilno besedo. Danes ko obstoja podružnica ZZZ na Breznici, naj bi bila ona, če je v njeni moči, preprečila take slučaje, kot jih pišete pod naslovom »Breznica! Ali je vodstvo pri ZZZ tudi nezmožno? Potem je treba, da pride drugo. Postavimo si načelo: Delavske strokovne organizacije naj vodijo delavci demokratsko in naj sami v njih odločajo, kadar tega ni, ni več svobodna delavska organizacija.

Konec debate! Kdo je praznike zapravil?

Mnogo se je že pisalo po časopisju glede praznikov pri KID. Da pa stvar pride na čisto in da bo vsak član JSZ vedel, kaj je s temi prazniki, hočem podati natančno poročilo.

Dne 31. decembra 1936 je bil sklenjen sporazum glede praznikov in sicer takole: kot prazniki veljajo: 1. Novo leto, 2. praznik sv. Jožefa, 3. velikonočni ponedeljek, 4. sv. Režnje, Telo, 5. Vsi sveti, 6. 1. december, 7. božič. Ta sporazum so podpisale JSZ, NSZ, SMRJ. Odgovor ga pa od del. organizacij SMRJ kot večinska organizacija. Ta sporazum se ni okrnil 1934. leta, ko se je sklepala nova kol. pogodba in takratnemu predsedniku skupine JSZ

g. Gasserju ni prišlo na misel, da bi to zahteval. Ostalo je pri starem in vse delavstvo je moralo biti zadovoljno.

Pri sestavi nove kolektivne pogodbe v letošnjem januarju se je pojavila še ena organizacija, katera je sodelovala pri vseh razpravah in tudi podpisala novo kolektivno pogodbo. Marsikoga bo zanimalo, kdo je zastopal to novo strokovno organizacijo. Nočem nič pretiravati, temveč napišem le golo resnico. Prvi zastopnik je delavec KID. Njegov zaslužek bi zadoščal za njegovo družino. Poleg službe ima še zastopstvo, žena njegova pa službo pri K. D. E. Drugi zastopnik je šele na raz-

pravi pristopil k zelenim, poprej je bil član JSZ. Delavstvo naj sodi, ali spadajo taki ljudje na taka mesta.

Meni je povsem jasno, zakaj so vsi ti stenografski zapiski, ki so objavljeni na ta način, kot je napisal Pernišek v svoji brošuri, izšli. Prosil bi samo gosp. od ZZZ, da objavijo celoto, ne pa samo ono, kar jim je po volji. Vprašal bi samo, zakaj se ni predlog tov. Rozmana upošteval, da naj glede praznikov razsodi banska uprava, in zakaj ni ZZZ to izpeljala, kar je imela v načrtu. Dolžnost ZZZ je bila,

Stavka v Begunjah še traja

Ze tri tedne se borijo naši tovariši v Begunjah za svoje najosnovnejše pravice z skrajnim orožjem, katero ima delavstvo, s stavko. Vendar pa kaže položaj, da stavka ne bo še končana.

Banska uprava je potom Inšpekcije dela podvzela korake, da bi se dosegel sporazum. Lastnika trdke A. in V. Meden sta se 6. aprila prvič odzvala in prišla na razgovor k g. inšpektorju Gorjancu. Po goji, ki sta jih stavila, so pa takšni, da bi jejo v obraz vsakemu človeškemu čutu. Trdka je pripravljena plačati gateriste po 3.25 Din, cirkulariste po 2.75 Din, ostale delavce pa 2.50 Din na uro, toda odpu-

še je res tako katoliška, kot se dela, da bi pozvala oblast, da naj naredi svoje. Značilna je izjava g. Gasserja na članskem sestanku na Koroški Beli dne 13. decembra 1936, ko je rekel: »Skrajno nevarno je, da bi se v sedanjem času odpovedal sporazum o praznikih, temveč je to treba storiti po podpisu kolektivne pogodbe.« Drugače se govori, drugače se piše. Kovinarji imamo spomin in samo opazujemo, kaj je kdo govoril in delal pred leti in kaj piše danes. — Kovinar.

stila bo pa eno tretjino sedanjih delavcev in sprejela v delo nove. Trdka se tudi zagovarja pri Inšpekciji dela, da je stavka politično usmerjena, kar pa je več kot smešna trditev, ker se delavcu, ki zasluži 2 Din na uro in mora preživljati družino, ne ljubi študirati politiko in uprizarjati političnih stavk. Za stavkujoče se je zavzel na banski upravi tudi banski svetnik g. Kranjc iz Topola pri Begunjah, vendar pa to še ni akt, da je stavka političnega značaja, ker je g. Kranjc izvršil samo svojo človeško in socialno dolžnost, za kar mu delavci in organizacija izrekajo zahvalo.

Kamniško okrožje

Na sestanku sklenjenega zborovanja za dne 11. aprila t. l. na Homcu sedaj ne bo. Morda bo kasneje in bomo to v »Del. Pravici« pravočasno sporočili.

Na sestanku sklenjene sklepe naj skupine vsem članom sporoče na sestankih; pregled o tem pa naj se poveri zanesljivemu in agilnemu članu.

Takoj začnite z nabiranjem inseratov ob priliki birne v našem okraju v mesecu maju! Naročnike naše »Delavske Pravice« in »Delavske založbe« opozarjamo na razpis nagrad »Krekove knjižnice«. Pišite po prospekte. Pri tem si zapomnite, kdo je z nami in kdo ni.

To in ono

Dobrova. Pri nas je delavstvo zopet prišlo za delo v opekarnah na Viču. Največ je teh, ki to delo dobijo. Imamo pa še mnogo drugih pridnih rok, ki pa zama čakajo vsaj malo podobne službe. Tudi takih je pri nas precej, ki skušajo živeti od obljubljenih služb (saj jim tudi drugega ne kaže kakor čakati, ako imajo dovolj močno vero, da službo dobe). To omenimo zaradi delavskih prijateljev, ki jih imamo v naši okolici. Ti ljudje imajo polna usta samohvale in bi radi, da bi delavci

in drugi kar slepo drveli za njimi kamorkoli in za karkoli, a za protiuslugo te le vpišejo in službo obljubijo, pa — mirna Bosna. — V resnici smo pa o takih možeh že davno prepričani, da so zmožni prej koga spraviti ob kruh, kakor pa ga komu priboriti — če ne drugače pa z lažjo in denuncijantstvom. — Brezposelni.

Selska dolina. Pred kratkim smo imeli pri nas važen obisk. Na Česnjici pri Železnikih je sklicala delavski sestanek Zveza združenih delavcev. Udeležilo se je sestanka nekaj delavcev, ki so pazljivo poslušali govornika v osebi predsednika Zveze g. Franca Kukavica. Med svojim govorom je seveda povedal, da je Jugoslovanska strokovna zveza pri glavi gnala in da je tik pred razpadom. Ko smo pa temu gospodu povedali, da to vse skupaj nič ne drži in da poznamo tudi glavo JSZ, smo počasi začeli zapuščati tega gospoda, ker smo vedeli, kam pes taco moli. Odšli smo vsi, tako da govornik ni mogel dobiti na svojo stran niti treh delavcev, ki bi jih rad imel za odbor. Malo prezgodaj se je letos oglasila v naši dolini kukavica, zato je morala zopet odleteti proti toplejši Ljubljani.

Mladina poroča

Mladinska zveza v Mariboru priredi v nedeljo 11. aprila ob 5 popoldne v dvorani Zadržne gospodarske banke veseloigro v štirih dejanjih »Vražja misel«. — Vstopnina: sedeži 10, 8 in 5 Din, stojšča 3 Din. Ker to igro prirede delavci, zato ste vsi delavci in prijatelji prav vljudno vabljeni, da se v obilnem številu odzovete našemu vabilu in s tem podprete naše delavsko kulturno delovanje. Odbor.

DELAVCI

in drugi naj se obračajo pri nakupu potrebščin na trgovino in gostilno JAMNIK, Vrhovci št. 6.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

»Ne, ne, Ničesar ne dobiva. Tudi prebite pare ne. Njegov oče dela sicer pri rudniku, a zasluži na teden komaj trideset pet šilingov. Z njegovo materjo je križ, samo sitnari in zabavlja. — Zdravo, Tom!« je pokimal fantu, ki je nosil sive flanelaste hlače in korakal na igrišče. »Ta dečko nima niti za trenutek miru. Vsi ga nadlegujejo.« Prižgal si je cigareto, zaslonil plamenček z roko in se nagnil proti Ivanu. »Poskusil je tudi pri vojakihi, pa ga niso marali.« Vrgel je proč vžgalico, ker si je z njo osmodil prst. »In ta ženska, njegovo mater mislim, se še ujeda. Preklicano ženšče! Mar naj ji tak otroče pomaga!« Tako se je tovariš razburjal in z usti sesal ožgani prst. »Jaz želim Tomažu danes, da bi dobil petdeset točk in še nagrado. To bi se mu prileglo! On je za kriket med najboljšimi. Boljšega bi klub težko dobil. Naj govoriči tisti nadutež, kar ga je volja, po mojem bo Tom vse posekal.«

Tekma se je pričela. Igralci so zdirljali od »virket«-a. Začelo se je tekanje od enega kraja do drugega. Vse je šlo kakor po maslu. Ko je utihnil zvonki glas, ki je naznanjal sto točk, se je nad parkom razleglo zategnjeno kričanje. Nekdo je prodajal sladko smetano. Igrali so dalje. Ko so se igralci izmenjali, se je Ivan ozrl po gledalcih, ki so sedeli na klopih v polkrogu. Za ukrivljeno redjo upognjenih hrbtov je ugledal svojega dečka: naglo je koracal med klopmi

Beseda se rabi pri »kriketu«. To so tri palice, zasajene na dveh mestih na igrišču, odkoder tekajo igralci kriketa. (Prevajalčeva opomba.)

in vsakemu gledalcu pazno pogledal v obraz, kakor bi nekoga iskal. Zlasti je pozorno ogledoval ljudi, ki so nosili obleke, po barvi slične obleki njegovega očka. Končno se mu je fantek približal. Pogledal je malo naprej in uzrl očeta. Tedaj je začel hoditi počasneje. Ko pa je dospel do klopi, kjer je sedel oče, ni naravnost izpregovoril, marveč se je s svojo drobno postavico jel muzati okrog velikega očetovega hrbta kakor maček, ki bi rad, da ga pobožaj. Ivan se je nasmehnil sam pri sebi in ni odmaknil oči od igrišča, kjer so se dogajali zanimivi prizori.

»Atek!« V tej besedici, ki jo je otrok izrekel, je bila mila prošnja. Oče se ni zmenil zanj, a je vendar malo vztrepetal. Rad bi bil napravil veselje svojemu otroku. Zato ga je poslal v park, kjer se je lahko spreletel in naigral. Otroku je trdo stisnil svojo drobno pest, zakaj minil ga je ves dvom. »Atek!« je ponovil z močnejšim glasom, za spoznanje glasneje, še bolj milo proseče. Ivan se je okrenil.

»Halo! Si se že naigral z Donnyjem? Le pojdi sem in sedi zraven mene!« Pokazal je otroku resen obraz. Deček ga je pogledal, v njegovih očeh je bila bolelost. Bilo je, kakor da hoče dopovedati, češ: »Bodi tako neskončno prijazen in pobožaj me, atek!«

»Sladko smetano prodajajo tamle, glej,« je zopet izpregovoril Janko. Ni se zmenil za očkov besede. »Donny-jev ata je dal penny, da sva si lahko z Donnyjem kupila smetano.« Globoko je vzdihnil v upanju, da oče ne bo dopustil, da bi mu Janko še dalje namigoval. Ivan je takoj pretipal svoj žep. Vedel je namreč, da je otrok zelo rahločuten in da se zgrozi že ob sami misli, da bi razkril svojo dušo. Privlekel je iz žepa pol pennyja in ga skoraj skrivoma stisnil dečku v roko. Janko se je v znak hvalečnosti prižgel k njemu, kot bi ga hotel pobožati z vsem svojim drobnim telescem. Očka ga je v šali vščipnil v nogo. »Pojdi, kupi si smetano in se malo poigraj! Glej, da prideš nazaj, da pojdeva skupaj domov!«